

ข่าว สมาคมผู้ส่งออกข้าวไทย THAI RICE EXPORTERS ASSOCIATION

แนวโน้มและทิศทางการส่งออกข้าวไทย ปี 2555

ภาพรวม

กระทรวงเกษตรสหรัฐฯ (The U.S. Department of Agriculture; USDA) คาดการณ์ว่าการค้าข้าวของโลก (ส่งออก-นำเข้า) ในปี 2555 จะมีปริมาณ 31.88 ล้านตันข้าวสาร ลดลงจากจำนวน 34.78 ล้านตันข้าวสาร ในปี 2554 โดยคาดว่าอินโดนีเซียจะนำเข้าลดลงเหลือ 1.0 ล้านตัน จากที่ในปี 2554 มีการนำเข้าสูงถึง 2.78 ล้านตัน ขณะที่ประเทศฟิลิปปินส์คาดว่าจะนำเข้า 1.5 ล้านตัน เท่ากับในปี 2554 ที่คาดว่านำเข้าประมาณ 1.5 ล้านตัน ส่วนไนจีเรียคาดว่าจะนำเข้าจำนวน 2.2 ล้านตัน ซาอุดีอาระเบียจำนวน 1.15 ล้านตัน อิหร่านจำนวน 1.5 ล้านตัน อิรักจำนวน 1.2 ล้านตัน มาเลเซียจำนวน 1.13 ล้านตัน

สำหรับประเทศผู้ส่งออกนั้น คาดว่าในปี 2555 ประเทศไทยจะส่งออกลดลงเหลือเพียง 7 ล้านตัน จากปี 2554 ที่ปริมาณส่งออกสูงเป็นประวัติการณ์ถึง 10.5 ล้านตัน ในขณะที่คาดว่าเวียดนามจะส่งออก 6.7 ล้านตัน ลดลงจากปี 2554 ที่มีปริมาณส่งออก 7.0 ล้านตัน ซึ่งนับเป็นสถิติที่สูงเป็นประวัติการณ์เช่นเดียวกับไทย ส่วนอินเดียคาดว่าจะส่งออกได้ถึง 4.5 ล้านตัน ขณะที่คาดว่าปากีสถานจะส่งออก 3.75 ล้านตัน สหรัฐอเมริกาคาดว่าจะส่งออก 3.0 ล้านตัน ในขณะเดียวกันก็คาดว่าประเทศกัมพูชาจะส่งออกสูงถึง 1.0 ล้านตัน พม่าคาดว่าจะส่งออก 0.75 ล้านตัน อุรุกวัยคาดว่าจะส่งออก 0.85 ล้านตัน และบราซิลคาดว่าจะส่งออก 0.65 ล้านตัน

คาดการณ์ปริมาณส่งออกข้าวไทยในปี 2555

ประเทศ	2550	2551	2552	2553	2554*	2555**	+/- (%)
การส่งออก-นำเข้าของโลก	31.85	29.76	29.33	31.60	34.76	32.86	-5.5
ไทย	9.56	10.01	8.59	9.05	10.50	8.00	-23.8
ส่วนแบ่งในตลาดโลก (%)	30.0	33.6	29.3	28.6	30.2	24.3	-19.4
เวียดนาม	4.52	4.65	5.95	6.73	7.10	6.70	-5.6
ส่วนแบ่งในตลาดโลก (%)	14.2	15.6	20.3	21.3	20.4	20.4	-0.2
อินเดีย	6.3	3.4	2.1	2.1	3.8	4.5	18.4
ส่วนแบ่งในตลาดโลก (%)	19.8	11.4	7.2	6.5	10.9	13.7	25.3

หน่วย : ล้านตันข้าวสาร

* ตัวเลขเบื้องต้น **ตัวเลขคาดการณ์

ที่มา กระทรวงเกษตรสหรัฐฯ (USDA)

ปัจจัยเสี่ยงการส่งออกข้าวไทย

ในปี 2555 นี้ คาดว่าจะเป็นปีที่ประเทศไทยจะต้องเผชิญกับอุปสรรคหลายประการที่จะส่งผลกระทบต่อ การส่งออกข้าว ทั้งจากปัญหาภายในและภายนอกประเทศ โดยสมาคมได้รวบรวมปัญหาและอุปสรรคที่จะต้องประสบในปีนี้ ดังนี้

1. อินเดีย คู่แข่งตลาดข้าวหนึ่งและข้าวขาว กลับเข้าสู่ตลาดผู้ส่งออก และยังไม่มีความชัดเจนว่าจะส่งออกเพิ่มหรือไม่ หลังจากที่ได้รับอนุญาตให้เอกชนส่งออกได้ 2 ล้านตัน

- อินเดียเริ่มส่งออกอีกครั้ง หลังจากที่ได้รับอนุญาตให้ส่งออกข้าวขาวที่ไม่ใช่บาสมาดิ (รวมถึงข้าวหนึ่ง) มาตั้งแต่ต้นปี 2551 โดยรัฐบาลได้อนุญาตให้เอกชนส่งออกได้ถึง 2 ล้านตัน ซึ่งแม้ว่าขณะนี้ อินเดียจะยังคงมีปัญหาด้านโลจิสติกส์ โดยขณะนี้มีการส่งออกไปแล้วประมาณ 1.2 แสนตัน และเรือสินค้าที่ไปรอรับสินค้าต่างก็ไปเทียบท่ารออยู่ที่อินเดียเกือบหมด ซึ่งเมื่อพิจารณาจากความสามารถในการส่งมอบสินค้าแล้ว คาดว่าจะส่งมอบแล้วเสร็จประมาณเดือนกุมภาพันธ์ ซึ่งผลจากความล่าช้าในการส่งมอบสินค้านี้ คาดว่าจะส่งผลกระทบต่อผลกำไรของการส่งออกข้าวของไทยอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้
- นอกจากนี้ปัญหาก็จะตามมาอีกประการ คือการที่ข้าวจากอินเดียที่ถูกส่งไปยังตลาดแอฟริกา โดยเฉพาะที่ประเทศไนจีเรีย กำลังมีปัญหาระง่อนแง่นของท่าเรือ ทำให้ข้าวที่ส่งไปมีความล่าช้าในการระบายออกไปยังตลาด ดังนั้น จะทำให้การหวนกลับมาซื้อข้าวไทยต้องล่าช้าออกไปอีก

ทั้งนี้ สมาคมได้ตั้งสมมติฐานขึ้นมา 2 ประการ คือ การส่งออกข้าวหนึ่งของไทยจะเป็นอย่างไรเมื่ออินเดียส่งออกข้าวเพียง 2 ล้านตัน กับการที่รัฐบาลอินเดียอนุญาตให้ส่งออกได้มากกว่า 2 ล้านตัน

1.1 อินเดียส่งออกข้าวเพียง 2 ล้านตัน

หากรัฐบาลอินเดียอนุญาตให้ส่งออกเพียง 2 ล้านตัน และมีการส่งมอบแล้วเสร็จภายในไตรมาสแรกของปีนี้ ก็น่าจะส่งผลกระทบต่อตลาดส่งออกข้าวหนึ่งของไทย โดยคาดว่าจะกลับมาส่งในระดับ 2 ล้านตันต่อปี อย่างไรก็ตาม ปัจจัยที่จะส่งผลกระทบต่อปริมาณการส่งออกข้าวหนึ่ง คือ ปริมาณสต็อกข้าวของประเทศผู้นำเข้าที่ได้นำเข้าข้าวอินเดียก่อนหน้านี้ว่าจะมีมากน้อยเพียงใด ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อคำสั่งซื้อที่อาจจะมีการชะลอคำสั่งซื้อได้

ชนิดข้าวที่ไทยส่งออก	2550	2551	2552	2553	2554*	2555**	+/- (%)
ข้าวขาว	3.92	4.21	2.37	3.06	4.41	3.5	-20.6
ข้าวหนึ่ง	2.14	2.75	2.88	3.17	3.43	2	-41.7
ข้าวหอมมะลิ	2.9	2.5	2.63	2.35	2.22	2	-9.9
ข้าวชนิดอื่น ๆ	0.6	0.54	0.71	0.41	0.46	0.5	8.7
รวม	9.56	10.01	8.59	9.00	10.5	8	-23.8

หน่วย : ล้านตันข้าวสาร

* ตัวเลขเบื้องต้น **ตัวเลขคาดการณ์

หมายเหตุ : ปริมาณการส่งออกข้าวขาวและข้าวหนึ่งจะปรับสูงขึ้น หากรัฐบาลทำสัญญาขายข้าวแบบจีทูจีสำเร็จ

1.2 อินทรีย์ส่งออกข้าวมากกว่า 2 ล้านตัน

หากรัฐบาลอินทรีย์มีการอนุญาตให้ส่งออกมากกว่า 2 ล้านตัน ย่อมส่งผลกระทบต่อตลาดข้าวหนึ่ง และข้าวขาวของไทยอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ โดยคาดว่าปริมาณส่งออกข้าวหนึ่งจะใกล้เคียงกับปี 2550 ซึ่ง อินทรีย์ยังคงส่งออกข้าวเป็นปกติ ก่อนที่ในปีถัดมาคือ 2551 รัฐบาลจะห้ามส่งออกข้าวขาวที่ไม่ใช่บาสมาดิ

ชนิดข้าวที่ไทยส่งออก	2550	2551	2552	2553	2554*	2555**	+/- (%)
ข้าวขาว	3.92	4.21	2.37	3.06	4.41	3	-32.0
ข้าวหนึ่ง	2.14	2.75	2.88	3.17	3.43	1	-70.8
ข้าวหอมมะลิ	2.9	2.5	2.63	2.35	2.22	2	-9.9
ข้าวชนิดอื่น ๆ	0.6	0.54	0.71	0.41	0.46	0.5	8.7
รวม	9.56	10.01	8.59	9.00	10.5	6.5	-38.1

หน่วย : ล้านตันข้าวสาร

* ตัวเลขเบื้องต้น **ตัวเลขคาดการณ์

หมายเหตุ : ปริมาณการส่งออกข้าวขาวและข้าวหนึ่งจะปรับสูงขึ้น หากรัฐบาลทำสัญญาขายข้าวแบบจิวจีสำเร็จ

2. เวียดนาม – เริ่มเข้ามาทำตลาดข้าวหอมมะลิ โดยแย่งส่วนแบ่งตลาดเอเชียไปจาก ไทย

นอกจากตลาดข้าวหนึ่งแล้ว ในปี 2555 นี้ ตลาดที่จะได้รับผลกระทบไม่น้อยไปกว่ากัน คือ ตลาด ข้าวหอมมะลิ ซึ่งราคายังคงอยู่ในระดับสูง อีกทั้งประเทศผู้ส่งออกข้าวรายอื่น เช่น เวียดนาม ก็ได้มีการ พัฒนาพันธุ์ข้าวหอมของตนเอง ซึ่งคุณภาพก็เป็นที่ยอมรับจากลูกค้า โดยเฉพาะในตลาดประจำของไทย เช่น ฮองกง สิงคโปร์ จีน เป็นต้น ในขณะที่ราคาต่ำกว่าไทยมาก ในปัจจุบัน ข้าวหอม 5% ฤดูใหม่ของ เวียดนามราคาอยู่ที่ประมาณ 600 เหรียญสหรัฐต่อตัน ส่วนข้าวหอมมะลิ 100% ชั้น 2 ฤดูใหม่ของไทย ราคาอยู่ที่ 950-1,050 เหรียญสหรัฐต่อตัน ซึ่งมีส่วนต่างกันถึงตันละ 350-450 เหรียญสหรัฐ ทำให้ เวียดนามสามารถแย่งตลาดข้าวหอมมะลิของไทยได้เพิ่มขึ้น และนับวันก็จะขยายออกไป

ทั้งนี้ ข้าวหอมฤดูใหม่ของเวียดนามจะออกสู่ตลาดในช่วงปลายไตรมาสแรกของปีนี้ (เดือนมีนาคม) ซึ่งคาดว่าราคาจะต่ำกว่าปัจจุบันอีก ดังนั้นย่อมส่งผลกระทบต่อตลาดข้าวหอมมะลิไทยอย่างแน่นอน

3. การแข่งขันในตลาดที่รุนแรงขึ้น เนื่องจากหลายประเทศหันมาส่งออกข้าวเพิ่มขึ้น

ในปัจจุบันนี้มีหลายประเทศที่เข้ามาในตลาดส่งออกข้าวมากขึ้น ทั้งจากประเทศที่ผลิตข้าวอยู่แล้ว และประเทศผู้ส่งออกรายเดิมเพิ่มเป้าหมายในการส่งออก ดังนี้

1. เวียดนามประกาศเพิ่มเป้าหมายส่งออกข้าวหนึ่งเป็นปีละ 400,000 ตัน ข้าวหอมปีละ 800,000 ตัน
2. กัมพูชาประกาศนโยบายส่งออกข้าวให้ได้ 1 ล้านตัน ภายในปี 2558
3. พม่าเริ่มผลิตข้าวหนึ่ง และมีการส่งออกไปยังรัสเซียแล้ว
4. บราซิล อูรุกวัย ตั้งเป้าขยายตลาดข้าวในแอฟริกา
5. ปากีสถานตั้งเป้าส่งออกเพิ่มขึ้น หลังจากผลผลิตในประเทศเพิ่มขึ้น ทำให้มีผลผลิตส่วนเกินมากขึ้น

4. ราคาข้าวไทยสูงกว่าคู่แข่ง ทำให้สูญเสียความสามารถในการแข่งขัน

จากการที่รัฐบาลได้ตั้งราคารับจำนำข้าวเปลือกหอมมะลิสูงถึงตันละ 20,000 บาท และ ข้าวเปลือกเจ้า 100% ที่ 15,000 บาท นั้น ได้ส่งผลให้ราคาข้าวสารในประเทศ และราคาข้าวสารส่งออกปรับตัวสูงขึ้น ทำให้ช่องว่างระหว่างราคาข้าวของไทยและประเทศคู่แข่งมากยิ่งขึ้น ซึ่งจะส่งผลต่อความสามารถในการแข่งขันด้านราคากับประเทศคู่แข่ง ประกอบกับการที่รัฐบาลอินเดียได้อนุญาตให้ผู้ส่งออกเอกชน สามารถส่งออกข้าวขาวที่ไม่ใช่ข้าวบาสมชาติซึ่งรวมถึงข้าวหนึ่งได้ ซึ่งผู้ส่งออกอินเดียได้กำหนดราคาขายต่ำกว่าไทยมาก ยกตัวอย่างเช่น ข้าวขาว 5% ของอินเดีย เสนอขายที่ 435 เหรียญสหรัฐต่ตัน (เอฟโอบี) ขณะที่ข้าวขาว 5% ของไทย เสนอขายที่ 533 เหรียญสหรัฐต่ตัน (เอฟโอบี) ส่วนข้าวหนึ่ง 5% ของอินเดีย เสนอขายที่ 450 เหรียญสหรัฐต่ตัน (เอฟโอบี) ขณะที่ข้าวหนึ่ง 100% ของไทย เสนอขายที่ 533 เหรียญสหรัฐต่ตัน (เอฟโอบี) จากการที่ราคาข้าวแตกต่างกันอย่างมาคนั้น ส่งผลให้ประเทศผู้ซื้อหันไปซื้อข้าวจากแหล่งที่ราคาถูกกว่า ทำให้การส่งออกข้าวของไทยมีแนวโน้มลดลงเป็นอย่างมาก

นอกจากนี้ จากการที่รัฐบาลมีนโยบายให้โรงสีที่แปรรูปข้าวเปลือกเป็นข้าวสารแล้วส่งมอบเข้าโกดังกลางโดยได้กำหนดให้มีการส่งมอบข้าวท่อน และปลายข้าว เอ วัน เลิศ นั้น ได้ส่งผลให้เกิดภาวะขาดแคลนปลายข้าวในตลาด ดังจะเห็นได้จากราคาปลายข้าว ทั้งปลายข้าวขาว และปลายข้าวหอมมะลิ ได้ปรับสูงขึ้นหลังจากที่เริ่มมีการสีแปรรูป และส่งมอบเข้าโกดังกลาง ซึ่งพบว่าในขณะนี้ราคาปลายข้าวในตลาดสูงกว่าต้นข้าวขาวบางชนิดแล้ว

เปรียบเทียบราคาข้าวในตลาดโลก (ข้อมูล ณ วันที่ 14 มกราคม 2555)

ชนิดข้าว	ไทย	สหรัฐฯ	เวียดนาม	อินเดีย	ปากีสถาน	อุรุกวัย
4%-7% (USA) /100% B (Thai)	549	550				560
5%	533		445	435	440	
10%	529	540	440			550
15%	533	525	430			
25%	533		420	385	375	
ข้าวหนึ่ง	533			450	460	

ราคาต่อหน่วย : เหรียญสหรัฐต่ตัน (เอฟโอบี) ที่มา Riceonline.com, Oryza.com

เปรียบเทียบราคาข้าวเปลือกในตลาดโลก (ข้อมูล ณ วันที่ 14 มกราคม 2555)

ชนิดข้าว	ไทย	สหรัฐฯ	เวียดนาม	อินเดีย
ข้าวเปลือกเจ้า	299	315	276	210
รัฐบาลกำหนดราคาอุดหนุนเกษตรกรผ่านโครงการต่าง ๆ	15,000 บาท ต่อตัน US\$ 472		5,000 ดอลลาร์ต่อ ก.ก. US\$ 238	10,800 รูปีต่อ ตัน US\$ 210

ราคาต่อหน่วย : เหรียญสหรัฐต่ตัน (เอฟโอบี) ที่มา Riceonline.com, Oryza.com

ข้อสังเกต

1. แม้ว่ารัฐบาลจะตั้งราคารับจำหน่ายข้าวเปลือกสูงกว่าราคาตลาดค่อนข้างมาก เพื่อดึงราคาข้าวสารทั้งในประเทศและส่งออกให้สูงขึ้น แต่ขณะนี้ราคาก็ยังไม่ได้ปรับตัวสูงขึ้นตามที่ต้องการ
2. แม้ประเทศไทยจะเป็นประเทศผู้ส่งออกข้าวอันดับหนึ่ง โดยมีส่วนแบ่งในตลาดโลกถึงร้อยละ 30 (ตลาดการค้าข้าวโลกมีเพียง 8% ของการใช้บริโภคทั้งหมด) แต่ก็ไม่ได้หมายความว่า เราจะสามารถกำหนดราคาขายเองได้ ภายใต้ตลาดการค้าเสรี ซึ่งยังมีปัจจัยที่ควบคุมไม่ได้อีกมากมายเป็นตัวกำหนดราคา อาทิเช่น ภาวะการเพาะปลูกในประเทศต่างๆ, ภัยธรรมชาติ, คู่แข่งขันในตลาด, อัตราแลกเปลี่ยนนโยบายภาครัฐของประเทศต่างๆ รวมทั้งประเทศไทย เป็นต้น

*****